

INNOWACJE W OŚWIACIE

Katarzyna Olszewska¹⁾

Streszczenie

W artykule przedstawiono pojęcie i istotę innowacji. Określono jej cechy oraz rodzaje. Scharakteryzowano innowacje w oświacie według różnych kryteriów oraz zaprezentowano rodzaje innowacji oświatowych realizowanych w mieście Elblągu.

Słowa kluczowe: innowacje, innowacyjność, innowacje w oświacie

Wstęp

Zmiany na rynkach wynikają z nasilającej się na nich konkurencji i szybkiego postępu technicznego wymuszając na organizacjach aktywny udział w pozyskiwaniu wiedzy i wykorzystywaniu jej w innowacjach. Efektem stosowania i rozwoju wiedzy i kwalifikacji organizacji, w tym jej personelu, są innowacje, które stają się obecnie źródłem długookresowej przewagi konkurencyjnej na rynkach oraz są wyznacznikiem powodzenia w warunkach panującej globalizacji i gospodarki opartej na wiedzy. O wartości danej organizacji będą decydować posiadane przez nią ciągle wzbogacane zasoby wiedzy oraz kompetencje ludzi, jak również efektywność ich wykorzystania w działalności i ofercie kierowanej do klientów.

Szkoła w dzisiejszych czasach musi być bardzo elastyczna. Dynamizując zachowania uczniów i nauczycieli, motywując ich do osiągania sukcesów, dostosowuje się do zmiennych wymagań otoczenia, środowiska lokalnego, regionu, kraju oraz warunków wytyczonych przez system oświatowy.

1. Pojęcie i istota innowacji

Słowo „innowacja” pochodzi od łacińskiego *innovatis* – odnowienie, tworzenie czegoś nowego. W Polsce definiowane jest jako „wprowadzenie czegoś nowego, rzecz nowo wprowadzona, nowość, reforma” (Tokarski, 1980, s. 307). Potoczne rozumienie innowacji oznacza coś nowego i innego od dotychczas funkcjonujących rozwiązań i kojarzy się z potrzebną zmianą na „lepsze” (Janasz, Kozioł 2007, s. 11).

¹⁾ Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Elblągu/The State School of Higher Professional Education in Elbląg

Bardzo często używane jest jako synonim słów tj.: zmiana, usprawnienie, ulepszenie, twórczość, nowatorstwo, rozwiązania niekonwencjonalne, modernizacja.

Pojęcie innowacji do literatury ekonomicznej wprowadził już w 1911 roku J.A. Schumpeter, który w procesie wprowadzania innowacji wyróżniał trzy następujące kolejno po sobie etapy (Bielski 2000, s. 6):

- znalezienie możliwości wykorzystania w praktyce nowych koncepcji, odkryć i innych wyników działalności badawczej – *wynalazki*,
- materializacja inwencji czyli urzeczywistnienie wynalazku w postaci funkcjonującej w praktyce – *innowacje*,
- zmiany o charakterze inwencyjnym lub imitacyjnym mające ciągły przebieg – *naśladownictwo*.

Poprzez trójpodział J.A. Schumpeter oddzielał znaczenie pojęcia „innowacja” od pojęcia „wynalazek”. Wiele wynalazków nigdy nie staje się innowacją, gdyż nie zostają wprowadzone do produkcji. Według niego pojęcie innowacji dotyczy (Schumpeter 1960, s. 104):

- wprowadzenia nowych produktów jakich konsumenci i użytkownicy jeszcze nie znają,
- wprowadzenia nowych, nie wypróbowanych dotąd w praktyce metod produkcji,
- znalezienia nowych rynków zbytu,
- zdobycia nowych źródeł surowców lub półfabrykatów,
- wprowadzenia nowej organizacji procesów gospodarczych.

Po drugiej wojnie światowej na bazie definicji Schumpetera powstało wiele różnych interpretacji tego pojęcia. Innowacje *sensu stricto* dotyczą: zmian bazujących na nowych niewykorzystanych dotąd zasobach wiedzy, pierwszych handlowych zastosowaniach nowego produktu, procesu lub urządzenia. Innowacje *sensu largo* odnoszą się do (Niedzielski, Rychlik 2006, s. 21):

- wykorzystywania wiedzy do tworzenia nowej wiedzy,
- wprowadzenia nowości (rzecz nowo wprowadzona, reforma),
- idei, zachowania się lub rzeczy, które są nowe, ponieważ są jakościowo odmienne od istniejących, znanych form,
- nowych, nieznanych dotychczas sposobów zaspokajania ludzkich potrzeb,
- korzystnych zmian wynikających z uświadomionych potrzeb oraz systematycznej obserwacji środowiska zewnętrznego,
- idei, praktyk lub obiektów postrzeganych przez jednostkę jako nowość (nie ma znaczenia czy jakaś idea jest obiektywnie nowa, niedawno odkryta lub stworzona, czy jedynie traktowana przez ludzi jako nowa).

Zjawisko postępu silnie jest związane z pojęciem innowacji. Postęp jest zmianą dotychczasowego stanu rzeczy na stan pod pewnymi względami lepszy, natomiast innowacja obejmuje zjawiska związane z postępem, ale nie tylko postępem technicznym lecz również postępem organizacyjnym, ekonomicznym

i społecznym. Różnica jaka istnieje pomiędzy postępowaniem a innowacją polega na tym, że na poziomie mikroekonomicznym efekty ekonomiczne procesów innowacyjnych muszą być kwantyfikowalne, natomiast efekty postępu w tym wypadku mogą być trudne do zmierzenia. Celem postępu jest zmniejszenie społecznych nakładów pracy, rozszerzenie zakresu zaspokajania potrzeb lub polepszenie warunków pracy, natomiast innowacje kładą nacisk na pozytywny efekt ekonomiczny.

Z punktu widzenia rachunku ekonomicznego postęp może być neutralny (Niedzielski, Rychlik 2006, s. 23–24).

W tym miejscu warto wyjaśnić pojęcie „innowacyjności”. P. Niedzielski (w: Matusiak 2005, s. 74) innowacyjność definiuje jako „cechę podmiotów gospodarczych lub gospodarek, oznaczającą zdolność do tworzenia i wdrażania innowacji, jak również ich absorpcji, wiążącą się z aktywnym zaangażowaniem się w procesy innowacyjne i podejmowanie działań w tym kierunku; oznacza również zaangażowanie w zdobywanie zasobów i umiejętności niezbędnych do uczestniczenia w tych procesach”.

Innowacyjność w oświacie związana jest z tworzeniem wiedzy i jej wykorzystywaniem na rzecz szeroko rozumianej jakości nauczania i wychowywania w placówkach oświatowych. Innowacje w oświacie W. Okoń definiuje jako „zmianę struktury systemu szkolnego, jako całości lub struktury ważnych jego składników, mającą na celu wprowadzenie ulepszeń o charakterze wymiernym” (Okoń 1998, s. 136).

Zmiany te mogą dotyczyć władz oświatowych, ustroju szkolnego, programów nauczania, pracy nauczycieli czy uczniów.

Innowacyjność w oświacie ma dwa wymiary:

- rzeczywiste zwiększenie ilości i jakości powstającej w oświacie wiedzy – zwiększenie wydatków na prowadzenie badań naukowych w oświacie,
- stworzenie mechanizmów „odkrywania” i upowszechniania innowacji – udrożnienie przepływu wiedzy w oświacie po to, aby częściej wykorzystywać innowacje, które już powstały.

Jak zauważył Peter F. Drucker: „jeżeli zastosujemy wiedzę do zadań, które już znamy, nazywamy to poprawą produktywności. Jeżeli zastosujemy ją do zadań nowych i odmiennych, nazywamy to innowacyjnością. Tylko wiedza pozwala nam realizować oba cele” (Raisinghani 2000, s. 105).

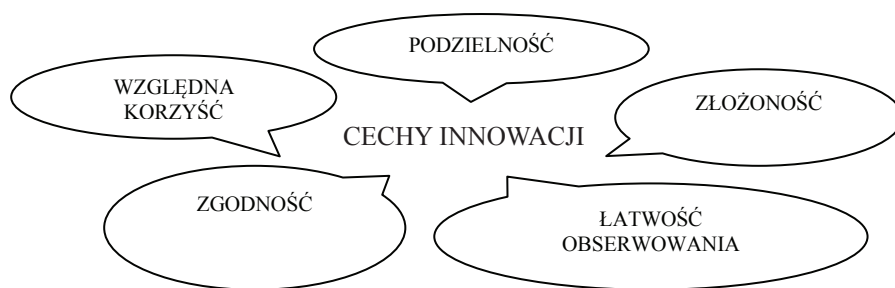
2. Cechy innowacji

Cechy jakimi charakteryzują się innowacje mają wpływ na ich planowanie i wdrażanie. Znajomość tych cech ułatwia planowanie przedsięwzięć, zakresu ich realizacji, przewidywanie efektów, oporów wdrożenia itp. Cechy innowacji według E.M. Rogersa przedstawiono na rysunku 1.

Względna korzyść innowacji określa stopień, do którego innowacja jest przyjmowana jako lepsza niż dotychczasowe rozwiązania. Podzielność innowacji to moż-

liwość wypróbowania jej na mniejszą skalę, natomiast zgodność rozumiana jest jako stopień, do którego innowacja jest przyjmowana jako zgodna z istniejącymi wartościami, doświadczeniem oraz potrzebami potencjalnymi adaptatorów. Złożoność innowacji mówi o stopniu w jakim dana innowacja jest skomplikowana i zrozumiała dla użytkownika, a łatwość obserwowania określa stopień, do którego rezultaty innowacji są widoczne dla innych oraz możliwość przekazywania wyników i doświadczeń wynikających z zastosowania innowacji. Zatem innowacja powinna być (Witek 1997, s. 1):

- celowa – z jasno określonymi efektami, jakie można dzięki niej uzyskać,
- planowa – zawierająca przemyślany harmonogram działań i czynności,
- zorganizowana – przewidująca potrzebne zasoby, ludzi i środki oraz kontrolowana – określająca sposób ewaluacji.

Rysunek 1. Cechy innowacji

Źródło: opracowanie własne na podstawie (Pomykalski 2001, s. 110–114).

3. Rodzaje innowacji w oświacie

W dzisiejszych czasach każda organizacja, w tym także oświatowa, chce dobrze funkcjonować i jednocześnie rozwijać się. Musi zatem być podatna na zmiany i przejawiać twórczą aktywność. Aktywność będzie miała wówczas sens, gdy będzie służyć zmianie rzeczywistości w kierunku pożądanym – na lepsze. Można zatem stwierdzić, że nie ilość stworzonych innowacji świadczy o postępie, lecz jakość dokonanych zmian, a co za tym idzie ich wpływ na wyższy poziom zorganizowanej pracy.

W oświacie coraz istotniejszą rolę odgrywają innowacje. Zgodnie z Rozporządzeniem MENiS z 9 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków prowadzenia działalności innowacyjnej i eksperymentalnej przez publiczne szkoły i placówki – „innowacja pedagogiczna to nowatorskie rozwiązania programowe, organizacyjne lub metodyczne, mające na celu poprawę jakości pracy szkoły”. Rozporządzenie definiuje, czym jest innowacja pedagogiczna, oraz dzieli innowacje na trzy grupy: programowe, organizacyjne i metodyczne. Innowacje pedagogiczne w ujęciu marketingowym umożliwiają nauczycielom świadczenie nowych usług na rynku edukacyjnym. Mogą obejmować zajęcia edukacyjne, całą szkołę, oddział lub grupę, nie

mogą jednak prowadzić do zmiany typu szkoły oraz naruszać uprawnień ucznia do bezpłatnej nauki, wychowania, opieki oraz uzyskania wiadomości i umiejętności koniecznych do ukończenia szkoły (Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z 9 kwietnia 2002).

Tabela 1. Rodzaje innowacji oświatowych według różnych kryteriów

Kryterium	Rodzaj	Charakterystyka
NAJCZĘŚCIEJ WYSTĘPUJĄCE	kształceniowe (dydaktyczne)	dotyczą wszelkich metodycznych, programowych i organizacyjnych zmian w zakresie sposobów nauczania
	wychowawcze	obejmują swoim zakresem wszelkie zmiany dokonywane w zakresie celów, metod, treści i zasad oraz osiągnięć związanych z działaniami określanymi mianem pedagogicznych oddziaływań wychowawczych kształtujących postawy osobowe indywidualne i społeczne
	opiekuńcze	dotyczą wszelkiego rodzaju zmian podejmowanych w zakresie celów, metod, treści i zasad, jak również zmian technologicznych i organizacyjnych w ramach istniejących funkcji opiekuńczych w systemie edukacji
	terapeutyczno-zdrowotne	obejmują działania o charakterze zmian wprowadzanych w ramach kształcenia, wychowania i opieki, które dotyczą szeroko pojmowanej problematyki kondycji zdrowotnej indywidualnej i społecznej
	przedmiotowe	obejmują określony typ działań zmieniających charakter dotychczasowego programu nauczania przedmiotu o nowe cele edukacyjne oraz treści i wymagane osiągnięcia w ramach przedmiotów realizowanych w szkole
	eksperyment pedagogiczny	działania służące podnoszeniu skuteczności kształcenia w szkole, w ramach których modyfikowane są warunki, organizacja zajęć edukacyjnych lub zakres treści nauczania, prowadzone pod opieką jednostki naukowej
	reforma oświatowa	systemowa zmiana formalno-prawna oraz organizacyjna w zakresie szeroko zakrojonych działań pedagogicznych w obszarze edukacji narodowej
RODZAJ ROZWIĄZAŃ INNOWACYJNYCH	innowacje programowe	dotyczą wszelkich zmian celów, treści i wymaganych osiągnięć w dziedzinie kształcenia, wychowania, opieki, terapii
	innowacje metodyczne	obejmują wszelkie zmiany dokonywane w sposobie nauczania i dotyczą przede wszystkim techniki przekazu i egzekwowania wiedzy w edukacji szkolnej
	innowacje technologiczne	obejmują zmiany w zakresie stosowanych technologicznych środków kształcenia, wychowania, opieki, terapii
	innowacje organizacyjne	dotyczą wszelkich zmian strukturalnych określających funkcje i role w systemie organizacyjno-instytucjonalnym oświaty; często występują w obszarze zmian związanych z zarządzaniem

cd. tabeli 1

Kryterium	Rodzaj	Charakterystyka
RODZAJ ZMIAN	przekształcenie	rozumiane jako rodzaj zmiany innowacyjnej nie będącej jedynie prostym zastąpieniem jednych elementów przez drugie; przekształcenie obejmuje wyraźnie jakościowe zmiany w obszarze podejmowanych działań
	poszerzenie	dotyczy rozszerzenia podejmowanych działań pedagogicznych o to wszystko, co jest niezbędne, a nie musi stanowić wyraźnej nowości
	uzupełnienie	innowacja, która jest zwykle związana z wprowadzeniem czegoś nowego do istniejącego stanu czy ogółu stosowanych rozwiązań, nie podważając w istotnym stopniu ich podstawowego znaczenia i użyteczności
	zastąpienie	najczęściej stosowany rodzaj zmiany innowacyjnej polegający na zastąpieniu jednego rozwiązania drugim
	eliminacja	rodzaj zmiany innowacyjnej, który wiąże się z wyłączeniem, usunięciem lub wykluczeniem pewnych elementów spośród innych
	dostosowanie	polega na dostosowaniu, dostrojeniu dotychczasowych działań do postaci, którą można określić jako odpowiednią, adekwatną do aktualnie istniejącego stanu rzeczy
	wzmocnienie	polega na umocnieniu działań nowych, by stały się odporniejsze na zniszczenie
	integracja	rodzaj zmiany polegający na wszelkich procesach tworzenia określonych całości z jakichś części; wiąże się z procesami scalania, czy zespalandia się elementów w nowe całości
STOPIEŃ KREATYWNOŚCI	pionierskie	rodzaj innowacji, których liczne elementy posiadają określone cechy nowości; innowacje tego typu winny torować nowe drogi w obranej dziedzinie
	asymilacyjne	innowacje, których istotą zmiany jest przyswojenie, przystosowanie, wchłonięcie na zasadzie adaptacji, integracji nowych działań czy treści do istniejącego już wcześniej doświadczenia, praktyk i wiedzy

cd. tabeli 1

Kryterium	Rodzaj	Charakterystyka
ŹRÓDŁA INNOWACJI	powstałe z osobistego doświadczenia zawodowego	źródłem innowacji jest to wszystko, co stanowi wynik własnych doświadczeń pedagogicznych, przetworzonych w nowe jakości działań pedagogicznych do użytku szkolnego
	adoptowane	innowacje, których źródło stanowią wszelkie doświadczenia pedagogiczne osób innych, mogące być wdrażane i przystosowywane do własnej praktyki pracy, których autorskie źródło możemy ujawnić i wskazać
	adaptowane	innowacje, które nie stanowią już prostego przyswojenia nowej wiedzy czyjegoś autorstwa, lecz stanowią określony typ – nową praktykę pedagogiczną, która uzupełniana jest o pewien zespół modyfikacji wprowadzonych na podstawie osobistych, autorskich doświadczeń

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Encyklopedia popularna, Wyd. Naukowe PWN, Warszawa 1998, M. Malinowski, Zarządzanie innowacjami pedagogicznymi w praktyce szkolnej, Nowa Szkoła, Wyd. Raabe, Warszawa 1999, P.F. Drucker, Innowacje i przedsiębiorczość – Praktyka i zasady, PWE, Warszawa 1992.

Innowacje w oświacie mogą dotyczyć różnych dziedzin i mieć różny charakter. W literaturze przedmiotu spotyka się odmienne poglądy na sposoby ich klasyfikowania. Najczęściej wyróżnia się trzy główne rodzaje innowacji (Sawiński 1994, ss. 20–23): usprawnienia, modernizacje oraz nowatorstwo. Najprostszą formą innowacji dotyczącą działań powtarzających się i polegającą na zwiększeniu ich sprawności, skuteczności i efektywności w zakresie organizacji pracy, metod i technik są usprawnienia. Drugi rodzaj innowacji stanowią modernizacje, które obejmują zmiany dotyczące sposobów działania i organizacji, polegają na unowocześnianiu i uatrakcyjnianiu nauczania i wychowania. Najbardziej złożoną działalność innowacyjną nauczyciela, opartą na jego inicjatywie i twórczości, polegającą na samodzielnym opracowaniu projektu zmian i jego skutecznym realizowaniu stanowi nowatorstwo, o którym można mówić wówczas kiedy rzeczywiście wprowadzamy nowości (nowe cele, treści, sposoby działania pedagogicznego, formy organizacyjne) oraz przyczyniamy się do wzbogacania kultury pedagogicznej o nowe doświadczenia. Rodzaje innowacji oświatowych według różnych kryteriów przedstawiono w tabeli 1.

Nauczyciel w procesie wprowadzania innowacji do rzeczywistości odgrywa ważną rolę, która wymaga wielostronnych kwalifikacji. Jego wiedza, talent, umiejętności przydatne do realizacji podstawowych zadań dydaktyczno-wychowawczych są podstawą jego pozycji i autorytetu.

Wśród pracowników oświaty panuje przekonanie, iż wizje zmian w oświacie pochodzą od organów centralnych. W scentralizowanych ośrodkach innowacje tworzone są według modelu top-down, gdzie do niedawna w taki sposób wdra-

żały innowacje duże korporacje międzynarodowe. Obecnie odchodzi się od modelu top-down. Wyższy poziom wykształcenia społeczeństwa, rozwój technologii informatycznych i demokratyzacja życia sprawiają że współtwórcami innowacji stają się sami użytkownicy. W odniesieniu do oświaty to nauczyciele i dyrektorzy placówek oświatowych są znacznie skuteczniejsi w tworzeniu innowacji niż organ centralny (von Hippel 2005).

4. Innowacje oświatowe na przykładzie miasta Elbląga

XXI wiek stał się wyzwaniem dla nauczycieli i dyrektorów placówek oświatowych. Musieli oni odnaleźć się w nowym obliczu społeczeństwa określanym społeczeństwem wiedzy. Winni byli uwzględnić szczególną rolę innowacyjności w zarządzaniu szkołą poprzez rozwijanie sztuki uczenia się. Zasadniczym celem szkoły stał się udział w budowaniu społeczeństwa przyszłości oparty na zrozumieniu potrzeb uczniów i wymagań rynku.

Edukacja w Elblągu stanowi ważny czynnik rozwoju społeczno-gospodarczego, reaguje na zmieniające się uwarunkowania świata i modyfikuje nie tylko treści i cele nauczania, ale poszukuje i wdraża innowacje. Potwierdzeniem jest zajęcie I miejsca w kategorii miast w konkursie Menadżer Oświaty 2002, zorganizowanym przez Ministerstwo Edukacji Narodowej i Sportu²⁾. W strategii Elbląga na lata 2001–2015 przyjęto nadanie wysokiej rangi edukacji stanowiącej wyznacznik rozwoju gospodarczego, kulturalnego i społecznego miasta. Wyższy poziom wykształcenia społeczeństwa daje gwarancję na rozwiązywanie problemów społeczno-gospodarczych przy uwzględnieniu efektu synergii.

Szkoła w dzisiejszych czasach zobowiązana jest uwzględniać złożone i zróżnicowane aspekty życia uwarunkowane globalizacją. W obecnym systemie oświaty wiedza encyklopedyczna ustępuje miejsca elastyczności poznawczej i intelektualnej oraz myśleniu innowacyjnemu. Zatem wzrasta zapotrzebowanie na nowe, niestandardowe oferty edukacyjne, nowoczesne metody zarządzania oświatą. W odpowiedzi na te oczekiwania realizowane są w Elblągu różnego rodzaju programy:

- terapeutyczno-edukacyjne – „Poznaję i zmieniam siebie”, realizowany w latach 2006–2007 w elbląskich szkołach ponadpodstawowych, którego celem było przygotowanie młodzieży do podejmowania własnych, odpowiedzialnych decyzji życiowych, radzenia sobie w trudnych sytuacjach w szkole, środowisku, na rynku pracy oraz zwiększenie aktywności młodych elblązan,
- wychowawcze – „Uczyć się, aby być”, realizowany od kilku lat, którego celem jest kształcenie dzieci i młodzieży ku przyszłości, gdzie przyszłość rozpatrywana jest w kontekście integracji europejskiej; działania podejmowane w ramach

²⁾ na podstawie informacji uzyskanych w Departamencie Edukacji Urzędu Miejskiego w Elblągu

programu mają przygotować młodych elblązan do pełnienia roli aktywnych i odpowiedzialnych współgospodarzy regionu i kraju, stworzyć im szansę konkurencyjności na europejskim rynku pracy oraz rozwijać współpracę intelektualną, kulturalną i ekonomiczną w zintegrowanej Europie,

- profilaktyczne – „Odnaleźć się w sobie”, mający na celu kształtowanie u młodych ludzi świadomości zagrożeń współczesnego świata i umiejętności właściwego reagowania na nie; uwzględniający kształtowanie pożądanych zachowań społecznych, tym samym eliminowanie zachowań agresywnych, oraz umożliwiającą terapię uczniów z grup ryzyka.

Aktywność szkół elbląskich w zakresie wypełniania podstawowych funkcji wspomaganą jest dodatkowo przez działania ogólnomiejskie oraz lokalne programy tematyczne – „Bezpieczny Elbląg”, „Bezpieczna Starość”, „Miejski Program Zapobiegania Narkomanii”, „Miejski Program Rozwiązywania Problemów Alkoholowych”, co zwiększa skuteczność podejmowanych działań.

Zmiany dokonywane we współczesnej edukacji uwzględniają oczekiwania społeczeństwa informacyjnego oraz znaczenie technologii informacyjno-komunikacyjnych, które kształtują procesy zdobywania i upowszechniania wiedzy. Zmianom tym służy zarządzanie przez innowacje, które ma na celu rozwój szkoły.

W Elblągu realizowano projekt „Edukacja dla innowacyjności”, który pozwolił zmodernizować kształcenie zawodowe. W ramach projektu wdrażano innowacje dydaktyczne usprawniające proces nauczania–uczenia się. Innowacje miały charakter innowacji zewnętrznych inspirowanych przez Wydział Edukacji Urzędu Miasta. Rozwój gospodarczy miasta i regionu zależy od jakości kształcenia zawodowego. Projekt ten dotyczył dziesięciu placówek i dofinansowany był z Europejskiego Funduszu Społecznego. Uczestniczyło w nim 1800 uczniów szkół zawodowych, którzy zdobywali kwalifikacje do wykonywania zawodu zgodnie z potrzebami rynku oraz doświadczenie w nowoczesnych zakładach pracy. Projekt ten przewidywał³⁾:

- wdrożenie w dziewięciu szkołach zawodowych programów rozwojowych oraz współpracę z pracodawcami w tym zakresie,
- staż w zakładach pracy dla 188 uczniów takich kierunków, jak np. technik technologii drewna, stolarz, technik mechatronik, technik informatyk, technik elektronik,
- zajęcia wyrównawcze lub rozwijające kluczowe kompetencje dla 1120 uczniów,
- wyposażenie siedmiu szkół zawodowych w nowoczesne materiały dydaktyczne,
- dodatkowe zajęcia z matematyki, informatyki, fizyki, języka angielskiego, z zakresu wdrożonych nowych kierunków i programów nauczania.

Zakończenie realizacji projektu zwiększyło poziom dostosowania kształcenia zawodowego do potrzeb gospodarki – wdrożono dziewięć nowych kierunków oraz sześć nowych programów nauczania, stworzono pracownię kształcenia praktyczne-

³⁾ na podstawie informacji uzyskanych w Departamencie Edukacji Urzędu Miejskiego w Elblągu

go. Uczniowie zdobyli kwalifikacje niezbędne do wykonywania zawodów w gastronomii, budownictwie i meblarstwie. Niektórzy z nich zdobyli ponadprogramowe umiejętności zawodowe oraz dodatkowe uprawnienia w zawodzie potwierdzone certyfikatem lub zaświadczeniem.

Innowacje pedagogiczne są nadal realizowane w elbląskiej oświacie, co zostało zaprezentowane w tabeli 2.

Tabela 2. Innowacje pedagogiczne w Elblągu w roku szkolnym 2012/2013

Lp.	Szkoła/placówka	Nazwa innowacji	Rodzaj innowacji	Termin realizacji
1	Szkoła Podstawowa nr 1	Podnoszenie kompetencji uczniowskich w dziedzinie nauk matematyczno- przyrodniczych i technicznych z wykorzystaniem innowacyjnych metod i technologii – EDUSCIENCE	programowo- metodyczno- organizacyjna	2012–2014
		Z językiem obcym jesteś mniej obcy	metodyczno- organizacyjna	2012–2015
		Sposób na matematykę	metodyczno- organizacyjna	2012–2015
		Będę gimnazjalistą	metodyczno- organizacyjna	2012–2013
		Dobry start	programowo- organizacyjna	2012–2013
2	Szkoła Podstawowa nr 4	Dzieci Elbląga dzieciom Etiopii	metodyczno- organizacyjna	2012–2013
		Projekt „Matematyka innego wymiaru – organizacja Matematycznych Mistrzostw Polski Dzieci i Młodzieży”	metodyczna	2012–2013
3	Szkoła Podstawowa nr 6	Nie bójmy się marzyć! Droga do sukcesu	organizacyjna	2012–2015
		Artystyczny plac zabaw z językiem angielskim	metodyczno- organizacyjna	2012–2015
		Jak ryba w wodzie	programowo- metodyczna	2012–2015
4	Szkoła Podstawowa nr 8	Tyle możemy, ile umiemy	metodyczna	2012–2014
		Z muzyka dookoła świata	metodyczna	2012–2013
		Ja i Ty, My i Oni – czy tak trudno się porozumieć?	organizacyjno- metodyczna	2012–2013
5	Szkoła Podstawowa nr 11	<i>English is useful and funny</i> – angielski jest użyteczny i zabawny”	metodyczno- organizacyjna	2012–2013

cd. tabeli 2

Lp.	Szkoła/placówka	Nazwa innowacji	Rodzaj innowacji	Termin realizacji
6	Szkoła Podstawowa nr 12	Młody ekolog	programowo-organizacyjna	2012–2015
		Poznananie przyrody	programowo-organizacyjna	2012/ 2013
		Młodzi odkrywcy sztuki	programowo-organizacyjna	2012/2013
		Mistrz matematyki	programowo-organizacyjna	2012–2015
		Artystyczny ogródek	programowo-organizacyjna	2012–2015
		Wesoły odkrywca matematyki	programowa	2012–2014
		Sztuka pisania	programowa	2012–2015
		Praktyczna matematyka, czyli po co ja się tego uczę?	programowa	2012–2015
W świecie liczb	programowo-organizacyjna	2012–2015		
7	Szkoła Podstawowa nr 14	Z matematyką na ty	programowo-metodyczna	2012 – do końca etapu edukacyjnego
8	Szkoła Podstawowa nr 16	Zrozumieć aby umieć – narzędzia TOC w służbie uczniów	metodyczna	2012 – do końca etapu edukacyjnego
		Tablica interaktywna-innowacyjne narzędzie dydaktyczne	metodyczna	2012 – do końca etapu edukacyjnego
		Projekt „Matematyka innego wymiaru – organizacja Matematycznych Mistrzostw Polski Dzieci i Młodzieży	metodyczna	2012–2013
9	Szkoła Podstawowa nr 18	Młody odkrywca przyrody	programowo-organizacyjna	2012–2013
		Zabawy muzyką, rytmem i słowem	programowo-organizacyjna	2012–2015
		Na tropie nauki	programowo-organizacyjna	2012–2015
		Poznajemy historię	programowo-organizacyjna	2012–2015
		<i>With Flying Colours</i>	organizacyjno-metodyczno-programowa	2012–2015
		Projekt „Matematyka innego wymiaru – organizacja Matematycznych Mistrzostw Polski Dzieci i Młodzieży	metodyczna	2012–2013

cd. tabeli 2

Lp.	Szkoła/placówka	Nazwa innowacji	Rodzaj innowacji	Termin realizacji
10	Szkoła Podstawowa nr 19	<i>Discovering English through discovering the World</i> . Kultura krajów anglojęzycznych na lekcjach języka angielskiego	programowo-organizacyjna	2012–2015
		W królestwie matematyki	programowo-organizacyjna	2012–2015
11	Szkoła Podstawowa nr 21	Języki oknem na świat	metodyczno-organizacyjna	2012–2015
		Kreatywne myślenie i twórcze działanie w nauczaniu zintegrowanym (II e)	organizacyjno-metodyczna	2012–2014
		Kreatywne myślenie i twórcze działanie w nauczaniu zintegrowanym	organizacyjno-metodyczna	2012–2013
		Matematyka to jest to	organizacyjno-metodyczno-programowa	2012–2015
		Poznaję świat i rozwijam siebie	organizacyjno-metodyczna	2012–2013
		Matematyka nie jest trudna	organizacyjno-metodyczna	2012–2014
12	Szkoła Podstawowa nr 23	Młodzi badacze przyrody	metodyczno-organizacyjna	2012–2015
		Z językiem angielskim po nieznaną Europie	organizacyjno-metodyczna	2012–2015
13	Zespół Szkół nr 2 (szkoła podstawowa)	Książka i film wzmocnią mój angielski	programowo-metodyczna	2012–2015
		<i>Smart and funny stories</i> – mądre i zabawne bajki	programowo-metodyczna	2012–2015
14	Zespół Szkół nr 2 (gimnazjum)	<i>Eins, zwei, drei</i> – Poznaj kraj	programowo-metodyczna	2012–2015
15	Gimnazjum nr 1	Sukces edukacyjny uczniów gimnazjum będących wychowankami Wielofunkcyjnej Całodobowej Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej w Elblągu	organizacyjna	2012–2014
		Rozszerzona informatyka z elementami robotyki	programowa	2012–2015
		Eksperyment edukacją przyszłości	programowa	2012–2015

cd. tabeli 2

Lp.	Szkoła/placówka	Nazwa innowacji	Rodzaj innowacji	Termin realizacji
16	Gimnazjum nr 2	Klasa humanistyczno-medialna	programowo-organizacyjna	2012–2015
		Klasa językowa	programowo-organizacyjna	2012–2015
		Edukacja ekologiczno-badawcza – Żyj zdrowo i ekologicznie	programowo-organizacyjna	2012–2015
		Klasa matematyczno-informatyczna	programowo-organizacyjna	2012–2015
		Klasa humanistyczno-medialna	programowo-organizacyjna	2012–2015
17	Gimnazjum nr 3	Żyj zdrowo – skuteczna edukacja na rzecz promocji zdrowego stylu życia	programowo-metodyczna	2012–2013
		Bawiąc się poznajemy fizykę	metodyczno-organizacyjna	2012–2013
		Zbadam, obliczę, zrozumiem	metodyczno-organizacyjna	2012–2015
		<i>Acquiring English through the five senses with flying colours</i> / Radosne przyswajanie języka angielskiego za pomocą wszystkich zmysłów	programowo-organizacyjna	2012–2015
		Z komputerem łatwiej	metodyczno-organizacyjna	2012–2015
18	Gimnazjum nr 4	Komputer na lekcjach matematyki	metodyczno-organizacyjna	2012–2015
		„ <i>English culture and fun!</i> ” – dodatkowe zajęcia z kultury krajów anglosaskich	metodyczno-organizacyjna	2012–2015
19	Gimnazjum nr 6	Matematyka i informatyka podstawą dobrego startu w przyszłość	organizacyjno-metodyczna	2012–2015
20	Gimnazjum nr 8	Laboratorium chemiczno-biologiczne	programowo-organizacyjna	2012–2015
		Rozwiązywanie problemów matematycznych za pomocą komputera	programowa	2012–2015

cd. tabeli 2

Lp.	Szkoła/placówka	Nazwa innowacji	Rodzaj innowacji	Termin realizacji
21	Gimnazjum nr 9	Spotkania z X Muzą – edukacja filmowa	programowo-organizacyjna	2012–2014
		Ocalić od zapomnienia	organizacyjno-programowa	2012–2013
		Logoliteracka wędrówka po zakamarkach duszy – warsztaty polonistyczno-terapeutyczne	organizacyjno-programowa	2012–2013
		Podnoszenie kompetencji uczniowskich w dziedzinie nauk matematyczno-przyrodniczych i technicznych z wykorzystaniem innowacyjnych metod i echnologii -EDUSCIENCE	organizacyjno-programowa	2012–2014
22	Gimnazjum nr 10	Eksperyment edukacją przyszłości	metodyczno-organizacyjna	2011–2013
23	Zespół Szkół Ogólnokształcących nr 2 (gimnazjum)	Chemia w praktyce	programowo-metodyczna	2012–2014
		Chemia w obliczeniach i praktyce – przygotowanie do studiów medyczno-przyrodniczych	programowo-metodyczna	2012–2014
24	Zespół Szkół Ogólnokształcących nr 2 (liceum)	Przyroda pod lupą-metodologia badań biologicznych	programowo-metodyczna	2012–2014
25	I Liceum Ogólnokształcące	<i>Business English – innowacja pedagogiczna z języka angielskiego</i>	programowo-organizacyjna	2012–2014
		Historia i kultura krajów anglojęzycznych	programowo-organizacyjna	2012–2013
26	II Liceum Ogólnokształcące	Chcesz być grubą rybą? Zaczynj od zakuwania angielskiego w biznesie/ <i>Want to be a FAT cat? Start with boning up on the Business English</i>	programowo-organizacyjna	2012–2015
		Zajęcia pozalekcyjne z biologii dla uczniów liceum ogólnokształcącego przygotowujące do udziału w olimpiadach przedmiotowych: biologicznej i ekologicznej	metodyczno-organizacyjna	2012–2015
		Ciekawa chemia – przygotowanie do nauki chemii w klasie biologiczno-chemicznej	programowo-metodyczna	2012–2015

cd. tabeli 2

Lp.	Szkoła/placówka	Nazwa innowacji	Rodzaj innowacji	Termin realizacji
27	III Liceum Ogólnokształcące	Podstawy kulturoznawstwa brytyjskiego i amerykańskiego w liceum	organizacyjno- -metodyczno- -programowa	2012–2014
28	V Liceum Ogólnokształcące	Zwiększenie efektywności nauczania matematyki poprzez regularne ćwiczenia w grupach	metodyczno- -organizacyjna	2012–2013
		Literatura na ekranie	metodyczno- -organizacyjna	2012–2014
		Kreatywne warunki uczenia się biologii	metodyczno- -organizacyjna	2012–2013
29	Zespół Szkół nr 1	Projekt „Matematyka innego wymiaru – organizacja Matematycznych Mistrzostw Polski Dzieci i Młodzieży	metodyczna	2012–2013
30	Zespół Szkół Zawodowych nr 1	Straż graniczna	programowo- -organizacyjna	2012–2016
31	Zespół Szkół Ekonomicznych	Specjalista ds. rachunkowości	programowo- -organizacyjna	2012–2016
		Makler giełdowy	programowo- -organizacyjna	2012–2016
		Menedżer zarządzania i ekonomii	programowo- -organizacyjna	2012–2016
32	Zespół Szkół Handlowych	Edukacja pożarnicza w kształceniu technika logistyka	programowa	2012–2015
33	Zespół Szkół Technicznych	Pragmatyka służby w Policji i Straży Pożarnej	programowa	2012–2016
		Edukacja artystyczna – sztuka projektowania wnętrz	programowo- -organizacyjna	2012–2016
		Bezpieczna przestrzeń w projektowaniu architektonicznym i urbanistycznym z elementami strategii zapobiegania przestrzeni – CPTED	programowa	2012–2016
34	Zespół Szkół Techniczno-Informatycznych	Przysposobienie obronne jako element wychowawczy i patriotyczny mający wpływ na postawy uczniów i najbliższe otoczenie w szkole oraz przygotowanie młodzieży do dalszej edukacji w służbach mundurowych	programowo- -organizacyjna	2012–2016
35	Szkoła Policealna im. Jadwigi Romanowskiej	Zmiana organizacji zajęć lekcyjnych na kierunku Terapii Zajęciowej w latach 2012–2015	organizacyjna	2012–2015

Źródło: opracowanie własne na podstawie Rejestru innowacji 2012, Kuratorium Oświaty w Olsztynie.

Podsumowanie

Funkcjonowanie jednostek oświatowych w obecnych czasach wymaga ciągłego monitorowania otoczenia zarówno w wymiarze globalnym, jak i lokalnym, sprawnego wykorzystywania szans pojawiających się w otoczeniu oraz poszukiwania innowacji pedagogicznych. Ważną rolę ma do spełnienia nauczyciel – jego działalność, inicjatywa i twórcza pomysłowość oraz zaangażowanie we wdrażanie zmian proponowanych przez władze oświatowe. Współczesna szkoła musi być otwarta na wszelkie nowości, wrażliwa na sygnały i wyzwania rynku edukacyjnego, gotowa do wprowadzania nawet najmniejszych zmian.

Kluczem do sukcesu w gospodarce opartej na wiedzy jest innowacyjność, którą każda jednostka powinna rozwijać poprzez profesjonalne zarządzanie oraz stwarzanie atrakcyjnych warunków dla ludzi, którzy chętnie dokonają zmian rzeczywistości.

Bibliografia:

1. Bielski I.: *Przebieg i uwarunkowania procesów innowacyjnych*. Bydgoszcz: OPO 2000.
2. Drucker P.F.: *Innowacje i przedsiębiorczość – Praktyka i zasady*. Warszawa: PWE 1992.
3. *Encyklopedia popularna*. Warszawa: Wyd. Naukowe PWN 1998.
4. Hippel E. von: *Democratizing Innovation*. London, Cambridge: MIT Press 2005.
5. Informacje uzyskane w Departamencie Edukacji Urzędu Miejskiego w Elblągu.
6. Janasz W., Koziół K.: *Determinanty działalności innowacyjnej przedsiębiorstw*. Warszawa: PWE 2007.
7. Malinowski M.: *Zarządzanie innowacjami pedagogicznymi w praktyce szkolnej. Nowa Szkoła*. Warszawa: Wyd. Raabe 1999.
8. Niedzielski P.: *Rodzaje innowacji*. W: Red. K.B. Matusiak. *Innowacje i transfer technologii. Słownik pojęć*. Warszawa: PARP 2005.
9. Niedzielski P., Rychlik K.: *Innowacje i Kreatywność*. Szczecin: Wyd. Uniw. Szczecińskiego 2006.
10. Okoń W.: *Nowy słownik pedagogiczny*. Warszawa: Wyd. Żak 1998.
11. Pomykański A.: *Innowacje*. Łódź: Wyd. Polit. Łódzkiej 2001
12. Raisinghani M.S.: *Knowledge Management. A Cognitive Perspective on business and education*, *American Business Review*, 6/2000, vol. 18, issue 2.
13. *Rejestr innowacji 2012*, Kuratorium Oświaty w Olsztynie.
14. *Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 9 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków prowadzenia działalności innowacyjnej i eksperymentalnej przez publiczne szkoły i placówki*. (Dz. U. z 2002 r. Nr 56, poz. 506).
15. Sawiński J.: *Innowacje a pseudoінnowacje*. *Edukacja i Dialog* 1994, nr 7.
16. Schumpeter J.A.: *Teoria rozwoju gospodarczego*. Warszawa: PWN 1960.
17. Tokarski J.: *Słownik wyrazów obcych*. Warszawa: PWN 1980.
18. Witek K.: *Innowacje pedagogiczne w reformowanej oświacie*, *Wiadomości, Głosy, Rozmowy o Szkole* 1999/ 7, 8 dodatek – *Reforma Oświaty* nr 7.